

SÀN GIAO DỊCH CÔNG NGHỆ VÀ THIẾT BỊ: Yếu tố trung gian hỗ trợ phát triển thị trường KH&CN

Nguyễn Anh Tuấn

Trung tâm Tin học và Thông tin KHCN
Sở KH&CN Thái Bình

Tổ chức trung gian được đánh giá là một trong các yếu tố cấu thành quan trọng của thị trường khoa học và công nghệ (KH&CN). Trong đó, sàn giao dịch công nghệ và thiết bị (SGDCN&TB) là loại hình tổ chức trung gian có khả năng thực hiện các dịch vụ hỗ trợ các bên có nhu cầu giao dịch công nghệ, tài sản trí tuệ, từ chào mua, chào bán, giới thiệu, đại diện, đại lý, tư vấn, môi giới, hỗ trợ định giá, hỗ trợ kỹ thuật, hỗ trợ đàm phán, ký kết, đến thực hiện giao dịch công nghệ, tài sản trí tuệ. Từ kinh nghiệm quản lý một SGDCN&TB tại địa phương, tác giả đề xuất một số nội dung nhằm phát triển loại hình tổ chức trung gian này ở nước ta trong thời gian tới.

Yếu tố trung gian phát triển thị trường KH&CN

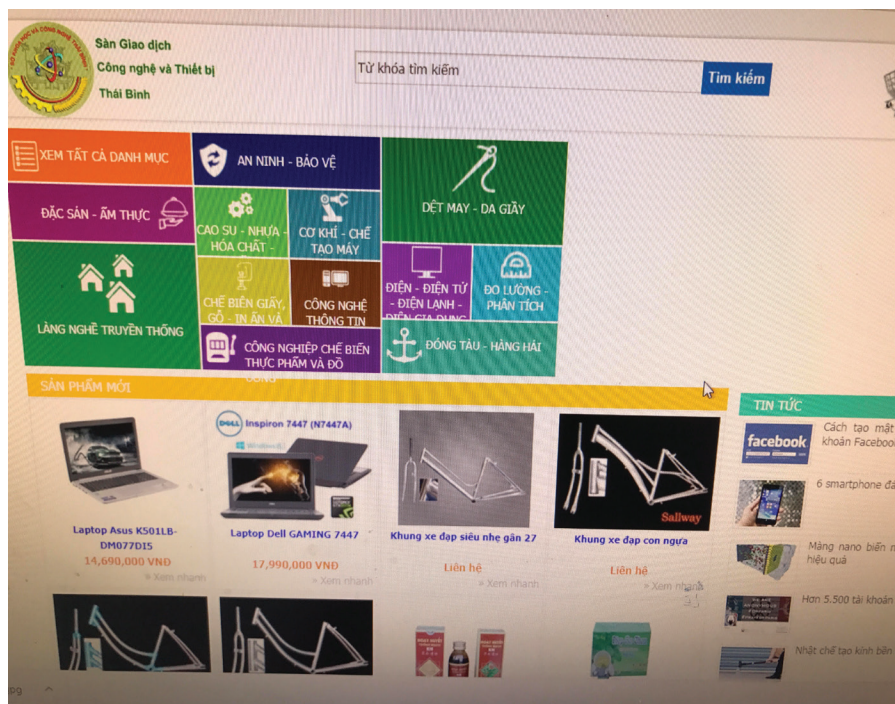
Trong thời gian qua, hoạt động của các SGDCN&TB tại Việt Nam bước đầu đã đạt được một số kết quả, góp phần tạo lập và phát triển thị trường công nghệ tại các địa phương nói riêng, cả nước nói chung. Trong đó, nhiều địa phương xác định xây dựng và vận hành SGDCN&TB trực tuyến là bước đi đầu tiên nhằm thúc đẩy hoạt động đổi mới và chuyển giao công nghệ, góp phần phát triển thị trường công nghệ địa phương. Tại đây, các hoạt động mua bán, chuyển giao công nghệ, máy móc, thiết bị được diễn ra thuận tiện, nhanh chóng, tiết kiệm thời gian và chi phí trên môi trường trực tuyến. Tính đến thời điểm hiện tại, trên cả nước có khoảng hơn 20 SGDCN&TB online và offline đang hoạt động như: Chợ CN&TB Việt Nam (<http://www.techmartvietnam.vn>), Cổng thông

tin giao dịch công nghệ thành phố Hồ Chí Minh (<http://techport.vn>), Chợ CN&TB Hà Nội (<http://www.techmarthanoi.vn>), Sàn giao dịch thị trường công nghệ Đà Nẵng (<http://www.techmartdanang.vn>), SGDCN&TB trực tuyến Hải Phòng (<https://hatex.vn>), SGDCN&TB Cần Thơ (<http://catex.vn>), An Giang (<http://atte.vn>), Quảng Ninh (<http://techmartquangninh.com.vn>), Nghệ An (<http://natex.com.vn>), Hải Dương (<http://www.techmarthaiduong.vn>), Bắc Giang (batex.vn), Bà Rịa - Vũng Tàu (bavutex.vn), Vĩnh Phúc (vptex.vn), Quảng Trị (techmartquangtri.com.vn), Thái Nguyên (<http://tatex.vn>), Thái Bình (sangiaodichcntb.thaibinh.gov.vn). Bên cạnh các địa phương, cùng với sự phát triển của Internet

và thương mại điện tử, các trường đại học cũng đang có xu hướng đẩy mạnh hoạt động thiết lập các SGDCN&TB trực tuyến, chẳng hạn như Trường Đại học Bách khoa Hà Nội với e-techmart (<http://www.bkholdings.com.vn/vn/E-techmart.html>).

Về tổ chức, đa số các SGDCN&TB hiện nay được phát triển từ các trung tâm thông tin hoặc một số là trung tâm nghiên cứu ứng dụng, một số sản hoạt động với tư cách là một đơn vị sự nghiệp KH&CN thuộc Sở KH&CN. Về kinh phí hoạt động, một số SGDCN&TB được đảm bảo kinh phí một phần hoặc toàn bộ từ ngân sách nhà nước để duy trì hoạt động thường xuyên, một số khác hoạt động theo mô hình tự chủ, tự chịu trách nhiệm. Về nhiệm vụ, các SGDCN&TB thực hiện chủ yếu tập trung vào trưng bày, giới thiệu các công nghệ, thiết bị, sản phẩm KH&CN của các viện nghiên cứu, trường đại học, tổ chức, doanh nghiệp có nhu cầu chào bán, quảng bá thông qua các hoạt động trưng bày trực tiếp và thường xuyên tại sàn hoặc thông qua các kỳ techmart quy mô vùng, quốc gia và các chương trình kết nối cung - cầu công nghệ. SGDCN&TB trực tuyến được đa số các địa phương xây dựng và đưa vào vận hành hiệu quả nhằm quảng bá, giới thiệu các sản phẩm/dịch vụ, công nghệ, kết quả nghiên cứu với chi phí thấp, rút ngắn thời gian giao dịch; các dịch vụ tư vấn, môi giới và chuyển giao công nghệ - thiết bị bước đầu được các sàn triển khai với các hình thức khác nhau và đạt được một số kết quả

Các công nghệ/thiết bị được chào bán trên SGDCN&TB Thái Bình.

nhất định. Về thời gian hoạt động, bên cạnh một số SGDCN&TB có thời gian hoạt động trên 5 năm, đa số các sàn còn non trẻ, thời gian hoạt động chưa lâu, các sàn đang trong giai đoạn vừa làm vừa thử nghiệm, tìm cách làm, hướng đi hiệu quả, phù hợp với thực tiễn của từng địa phương. Theo thống kê trong giai đoạn 2011-2015, thông qua các SGDCN&TB, có khoảng 500 hợp đồng và biên bản ghi nhớ đã được ký kết và thực hiện với giá trị 600 tỷ đồng. Thông qua các chợ CN&TB, hoạt động trình diễn kết nối cung - cầu công nghệ đã có hơn 2.000 hợp đồng và biên bản ghi nhớ được ký kết với tổng giá trị giao dịch hơn 3.400 tỷ đồng. Tổng giá trị giao dịch công nghệ giai đoạn 2011-2015 đạt hơn 13.700 tỷ đồng, tăng 3 lần so với giai đoạn 2006-2010.

Còn thiếu sự liên kết giữa các SGDCN&TB

Có thể nói, thời gian qua các SGDCN&TB đã bước đầu thể hiện vai trò là một tổ chức trung gian quan trọng của thị trường KH&CN, tuy nhiên bên cạnh những mặt đạt được, hoạt động của các sàn còn nhiều tồn tại, hạn chế, chức năng kết nối cung - cầu, tư vấn chuyển giao công nghệ còn mờ nhạt, cụ thể:

- Các sàn thực chủ yếu tập trung trưng bày, giới thiệu một số ít các thiết bị, công nghệ, sản phẩm được tạo ra từ kết quả nghiên cứu của các địa phương, viện nghiên cứu, trường đại học; các hoạt động dịch vụ hỗ trợ, tư vấn, môi giới và chuyển giao công nghệ chưa được đầu tư triển khai, hoạt động mang tính chất đơn lẻ.

- Mô hình hoạt động của các SGDCN&TB trực tuyến theo

hình thức như là website giới thiệu, cung cấp thông tin chào bán - tìm mua còn tồn tại nhiều; các giao dịch mua bán trực tiếp diễn ra trên sàn còn ít, các thông tin công nghệ chào bán - tìm mua chưa được cập nhật thường xuyên, nhiều module chức năng phục vụ cho hoạt động giao dịch trực tuyến trong các sàn còn chưa được phát triển, vì thế người dùng gặp nhiều khó khăn khi tìm kiếm, kết nối và thực hiện các hoạt động mua bán ngay trên sàn. Bên cạnh đó, cơ chế quản lý điều hành và vận hành của đa số các SGDCN&TB còn chưa thống nhất và chuẩn hóa.

- Đội ngũ cán bộ tham gia quản lý vận hành các SGDCN&TB còn nhiều hạn chế về số lượng và chất lượng. Đội ngũ thực hiện tư vấn, môi giới, chuyển giao công nghệ chưa được đào tạo chuyên nghiệp, kinh nghiệm và trình độ chuyên môn chưa cao. Mặt khác, đội ngũ cán bộ tại các SGDCN&TB hiện vẫn chưa quen với cơ chế cạnh tranh để thích ứng với môi trường kinh doanh, thiếu cán bộ chuyên sâu trong lĩnh vực môi giới chuyển giao công nghệ, marketing, phát triển thị trường. Không những thế, các sàn còn gặp không ít khó khăn trong việc tiếp cận và giới thiệu các công nghệ mới phù hợp với doanh nghiệp và thị trường.

- Các SGDCN&TB hiện nay hoạt động khá độc lập, chưa có sự hợp tác, chia sẻ và hỗ trợ lẫn nhau. Các hoạt động hợp tác mới chỉ dừng lại ở giao lưu, trao đổi thông tin, học tập kinh nghiệm, chưa có liên kết hoạt động, chia

sẻ lợi ích và thông tin đầu vào, đầu ra. Vì vậy chưa tận dụng được nguồn lực sẵn có, chưa phát huy được tiềm năng và thế mạnh, chưa thu hút được bên cung cũng như bên cầu tham gia vào thị trường.

- Các doanh nghiệp Việt Nam nói chung chưa có thói quen tìm kiếm thông tin, mua bán, chuyển giao công nghệ qua tổ chức trung gian. Hoạt động đầu tư, đổi mới công nghệ diễn ra tại một số doanh nghiệp còn mang tính tự phát, không có chiến lược phát triển và xây dựng lộ trình đổi mới công nghệ cụ thể...

Một số kiến nghị

Xuất phát từ thực tế quản lý và vận hành một SGDCN&TB ở địa phương, tác giả kiến nghị một số nội dung nhằm nâng cao vai trò của SGDCN&TB trong việc thúc đẩy phát triển thị trường KH&CN trong thời gian tới như sau:

Một là, tiếp tục tăng cường khung pháp lý, các cơ chế, chính sách của Đảng và Nhà nước nhằm quản lý và nâng cao năng lực, hiệu quả hoạt động của các SGDCN&TB.

Hai là, tăng cường xây dựng các nguồn lực, bao gồm: Nguồn lực thông tin, đặc biệt là các cơ sở dữ liệu về công nghệ; đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị; đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ của đội ngũ cán bộ vận hành SGDCN&TB.

Ba là, nâng cao hiệu quả hoạt động của các SGDCN&TB trực tuyến theo mô hình sàn thương mại điện tử B2B, nhằm xây dựng

kênh trao đổi, mua bán công nghệ, thiết bị trên môi trường online.

Bốn là, đẩy mạnh việc liên kết, hợp tác giữa các SGDCN&TB nhằm trao đổi, chia sẻ thông tin và tăng cường mối quan hệ hợp tác giữa các SGDCN trực tuyến trong cùng mạng lưới, góp phần nâng cao năng lực và hiệu quả hoạt động của các SGDCN&TB trực tuyến; đồng thời tạo điều kiện, môi trường thuận lợi cho sự hợp tác, giao thương giữa các doanh nghiệp của các địa phương (tương tự như dự án “Xây dựng hệ thống liên kết các SGDCN&TB trực tuyến vùng duyên hải Bắc Bộ nhằm phát triển thị trường công nghệ tại Việt Nam” đang được Bộ KH&CN giao cho SGDCN&TB Hải Phòng thực hiện theo Quyết định số 1514/QĐ-BKHCN ngày 12/6/2017).

Năm là, đối với các địa phương, cần có sự chỉ đạo gắn kết hoạt động của SGDCN&TB với hoạt động hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, qua đó sẽ tạo lập được môi trường thuận lợi để hỗ trợ, thúc đẩy quá trình hình thành và phát triển loại hình doanh nghiệp có khả năng tăng trưởng nhanh dựa trên khai thác tài sản trí tuệ, công nghệ, mô hình kinh doanh mới ngay từ giai đoạn đầu khởi nghiệp.